

A Csillebércei üdülőtelep története.

Visszaemlékezésemet az 1957-ben, a szüleim által ugyanabban az évben vásárolt és mai napig meglévő ingatlan idejétől kezdem. Én akkor 11 éves voltam. A telkünkön sok nagy erdei sikló és madarász kigyó volt, a fákon sok mókus és az erdőben sok róka volt. A réten rengeteg virág volt. Igazi vadon érzését keltette a telep.

1957-ben jöttünk Csillebérce ismeretség révén, mert akkoriban számos telek volt eladó. Ennek több oka volt: sokan kivándoroltak a forradalom után Izraelbe, és elkezdődött a KFKI kísérleti atomreaktorának építése. Akkoriban sok rémhír terjedt el a várható sugárzásról. Így aztán akkoriban egy 70 négyszögöles telekért 3-4000 Ft- t kértek. Nem tévedés!

Akkoriban a telep kb. 180 tulajdonosból álló közösség volt, és egy intéző bizottság vezette (elnök: Rácz Ernő építésmérnök, tagjai: Rajkai Vilmos, Aschner József és felesége voltak), néhány évvel később édesapám (Dr. Göndöcs László) is részt vett a munkában. 11 éves gyerekként szívesen hallgattam Rácz Ernő bácsi elbeszélését a régi Csillebércekről. Innen tudtam meg, hogy a Csillebércei üdülőtelep az 1940-es évek elején a zsidótörvények idején jött létre, és zárt közösségként működött. A telep működését a közösség közösen finanszírozta. Ez azt jelentette, hogy kerítéssel volt körül véve, zárható kapuja volt (a mostani bekötő úton), vízhálózat épült, saját busza volt és telepőrt (Tóth János) is alkalmaztak a nyugodt életvitel biztosítására. A telepőr erős, barátságos ember volt, nem viselt fegyvert, volt egy kutyája és egy botja. Minden nap bejárta a telepet. A tenyere szeneslapát méretű volt, és a betörőket mindig megtalálta. Olyan pofont tudott adni, hogy a rendőrök megérkezéséig a betörők enyhén „szundikáltak”. A biztonsággal nem volt probléma.

Az ingatlanok is csak ismeretség alapján cseréltek gazdát. 1957-ben a fent említett okok miatt számos ingatlan gazdát cserélt és meggyorsult az ingatlanok adás-vétele. Később ez már folyamatos volt.

A kis házunkat 1958-ban kezdtük építeni, nagyrészt saját erőből, a szó szoros értelmében.

Emlékezetem szerint a telepen egy kőműves volt: a Nagy József és társa a Rádóczi. Ez a két ember végzett kőműves munkát, amikor józanok voltak. Mivel más vállalkozó nem volt, sok pénzt kerestek, amit nagyrészt elmulattak. Ehhez járult hozzá, hogy számos elhagyott házban találtak – a pletyka szerint – Napóleon aranyakat, amelyet a tulajdonosok a háború alatt befalaztak, a jobb időkre várva. Így illegálisan is kerestek pénzt. Az építkezéshez az anyagok beszerzése is nehézkes volt. Az építőanyagot, sóder, cement és téglát Szeicz Simon fuvaros révén volt kapható. A Szeicz-tanya a bekötő út (Konkoly-Thege Miklós út felől) jobb oldalától kb. 500 méterre volt a domboldalon az Irhás árok felé. Az út mellett a Szabados tanya látható még ma is. Szeicznek volt lovas kocsija, és két erős muraközi (igazi sörös) lova, amivel meg tudta közelíteni az ösvényeken az építkezéseket. Persze a téglát szállító teherkocsik csak fent tudtak megállni a réten, és onnan kézzel adogattuk le láncba állva a téglát vagy a vödröket. Az ajtó és ablaktokokat vagy asztalossal kellett csináltatni sok pénzért vagy a forradalom alatt az oroszok által a körúton szétlőtt házak bontásából lehetett kapni. Igazi romantikus idők voltak. Ma mindez elképzelhetetlen. Az építkezéseknél a földmunkát az egyetlen alföldi, nagy bajúszú igazi kubikus ember végezte Kardos János. Ő az alsó út végén (bal kéz felől) a Kardos tanyán lakott a családjával.

A közösség békében élte napjait, csak nyaralók voltak. Építési tilalom volt, és állandó lakosság csak az előbb felsorolt mesteremberek voltak. Az akkori telek zordak voltak, az 1 méteres hó nem volt ritka, és tartósan meg is maradt.

Villany csak az 1960-as évek közepétől van. Addig petróleum-lámpával világítottunk.

A telep megközelítése nem volt egyszerű, mert nem volt hivatalos buszjárat a Konkoly- Thege úton az 1960-as évek közepéig. A közlekedés a reggeli vagy a munkaidő végi KFKI autóbusz különjáratával volt lehetséges vagy autóstoppal. A szüleimmel gyakran az erdőn át mentünk – még éjszaka is – a Partizán ösvényen a Széchenyi hegyre a TV toronyhoz közel. Ez az út akkoriban 20 perces volt erőltetett menetben. Az ösvény az alsó út végétől indult, ahol a Kardos tanya volt. Az ösvény a szovjet radar állomáshoz közel vezetett és elég meredek volt. Akkoriban biztonságos volt még éjszaka is. Az akkori BKV csak a KFKI népgazdasági szerepének megerősödése után – az 1960as évek közepén- indította a buszjáratát 90-es járatszámmal. A járatsűrűség meglehetősen ritka volt.

A telepi közösségben sokan ismerték egymást, mi gyerekek is. Az együtt bandázás is megvolt. A bekötő út (akkoriban ez volt a neve) mellett a Konkoly-Thege Miklós úttól indulva az első ház a buszmegállónál jobbra a sarkon az erdész háza volt, balra pedig katonai tiszthelyettesi szolgálati lakások voltak a Széchenyi hegyen lévő híradós állomás katonai állománya számára. Tovább haladva a bekötőúton jobbra található a Szabados tanya, és a kanyarban balra volt egy nagy gyümölcsös, amelyet egy Parti nevű (állítólag volt nyilas) ember művelt meg. Az ő telke mellett volt egy állandó sugármérő állomás, amelyet a KFKI szakemberei ellenőriztek naponta. Az út mindkét oldalán igazi virágos rét volt, amelyet a 80-as évek elején a Pilisi erdőgazdaság fenyőfákkal erdősített.

A telepi közösség vezetősége, az intéző bizottság tevékenysége nagyon fontos volt, mert az akkori tanácsi rendszert nem érdekelte az üdülőtelep sorsa, ezért csak saját hatáskörben a közösség megszervezésével, a közös költségek szigorú befizetésével, és sok társadalmi munkával sikerült számos eredményt elérni. Az intéző bizottság tagjai társadalmi munkában végezték a munkájukat. Néhány példa: anyagot szereztek a csille térről kétfelé a völgybe vezető lépcsők megépítésére és korlátok létesítésére, megvalósult a közösségi ház mellett a Közért élelmiszerbolt a 70-es évek végén, és nagyon jól működött. Minden nap volt friss áru (tej, kenyér, felvágott, zöldség).

A közösségi házban minden évben közgyűlést tartottak és arról jegyzőkönyv is készült. A napirendből nem hiányoztak a fizetési fegyelem, a tervek és a problémák sem. Visszatérő téma volt a bekötő út rossz állapota, amely a mai napig sem változott.

Többször is megpróbálták az üdülőtelepen az osztatlan közös tulajdon felszámolását hivatalos úton elérni. Sajnos a két nagy kísérlet megbukott, mert volt mindig egy tulajdonos, akit nem lehetett megtalálni, illetve mindkét esetben az ügy vége előtt az ügyvédek meghaltak (természetes halállal). Aztán a vezetőség is megöregedett, és a fiatalok nem akarták vállalni ezt a hálátlan feladatot. Az idő múltával sok minden megváltozott.